

Результати роботи та основні напрацювання з розроблення концептуальних засад Національної рамки кваліфікацій в Україні

В.І.Луговий, член національної команди експертів з реформування вищої освіти, доктор педагогічних наук, професор, віце-президент Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту вищої освіти НАПН України

Київ, 23 березня 2010 р.

Заходи з розроблення НРК за участю національних експертів (2009 рік)

- ◆ Відеоконференція Британської ради, 15 жовтня
- ◆ Засідання робочої групи Комітету ВР України, 2 листопада
- ◆ Засідання робочої групи Комітету ВР України, 22 грудня

Заходи з розроблення НРК за участю національних експертів (2010 рік)

- ◆ Відеоконференція Британської ради, 28 січня ц.р.
- ◆ Засідання робочої групи Комітету ВР України за участю О.М.Олейнікової, 1 лютого ц.р.
- ◆ Засідання Відділення НАПН України за участю О.М.Олейнікової, 2 лютого ц.р.
- ◆ Семінар за проектом ЄФП, 1 березня ц.р.
- ◆ Українсько-британські діалоги, 5 березня ц.р.
- ◆ Тематичні збори НАПН України, 19 березня ц.р.

Стан розроблення НРК (1)

НРК (у європейському її розумінні)
– не розроблена (існують окремі її фрагменти)

За європейським уявленнями РК – ієрархічна система кваліфікаційних рівнів, описаних у термінах компетентностей, що ґрунтуються на результатах освіти в єдності її формальної, неформальної та інформальної складових, та із зазначенням кредитів

Стан розроблення НРК (2)

Для цілей цієї доповіді не плутати:

- ◆ Компетентності – набуті людські якості
- ◆ Компетенції – надані людині повноваження

Стан розроблення НРК (3)

Стан розроблення – початковий, суперечливий:

- ◆ у 2008 р. МОН утворена робоча група з НРК для вищої освіти – офіційні результати невідомі
- ◆ у 2008 р. Конфедерацією роботодавців запропоновано концепцію і законопроект про НСК, які концептуально не узгоджені, дискусійні
- ◆ у 2009 р. народним депутатом О.Шевчуком внесено законопроект про НСК, який концептуально не узгоджений, дискусійний
- ◆ у 2009 р. утворена робоча група Комітету ВР з питань соціальної політики та праці з опрацювання законодавчого акту щодо (концепції) НСК (НРК) – проведено серію важливих консультацій концептуального характеру

Стан розроблення НРК (4)

Першим спробам розроблення НРК:

- ◆ бракує системного підходу
- ◆ характерний компілятивний підхід перенесення на національний ґрунт окремих іноземних зразків без їх глибокого і всебічного осмислення та належної адаптації

Загальний контекст розроблення НРК

- ◆ Відсутнє суспільне усвідомлення ключової ролі НРК у формуванні кваліфікованого конкуренто-спроможного людського потенціалу – загальнонаціональної проблеми геополітичної ваги для країни
- ◆ Наявні розрізнені ініціативи із створення НРК, малозрозумілого призначення (для формальної освіти, фактичного ринку праці, суспільства в цілому, окремих громадян)

Значущість НРК

Потребнісна характеристика НРК:

- ◆ рівень – загальнонаціональний, високий:
НРК – національна кваліфікаційна конституція
- ◆ роль – велика: національне та міжнародне співставлення і визнання кваліфікацій; запорака переорієнтації освіти з процесних на результатні засади
- ◆ масштаб – національний, міжнародний (у частині сумісності)

Проблемне поле розроблення НРК (1)

Характеристика проблем:

- ◆ відсутність загальнонаціональних замовника і виконавця (координатора) розроблення НРК – уповноважених, компетентних і відповідальних суб'єктів
- ◆ невизначеність компетентних представників усіх зацікавлених сторін – соціальних партнерів (постачальників і споживачів кваліфікацій)

Проблемне поле розроблення НРК (2)

Характеристика проблем:

- ◆ відсутність узгодженого бачення мети, спрямованості НРК – для кого (працівників, громадян працездатного віку, усіх громадян) та з якою метою (для працевлаштування, успішного і якісного життя взагалі у всіх суспільних сферах, не тільки на ринку праці)?
- ◆ НРК – одна (єдина і всеохоплююча), чи їх дві (як нині в Європі), чи більше (для різних рівнів освіти)?

Неоднозначність європейського контексту щодо розроблення НРК (1)

Що означає наявність **двох** європейських кваліфікаційних **метарамок**, з якими має бути сумісна НРК:

- ◆ **історичну даність** (2005 р. РК ЄПВО – європейського простору вищої освіти, і 2008 р. ЄРК для НПЖ – навчання протягом життя)
- ◆ **сутнісну закономірність?**

Неоднозначність європейського контексту щодо розроблення НРК (2)

Яка перспектива, тенденція двох європейських мета-рамок:

- ◆ роздільне існування з різними функціями (і логічним доповненням для інших рівнів освіти – післясередньої невищої, середньої)
- ◆ злиття в єдину всеохоплюючу метарамку?

Неоднозначність європейського контексту щодо розроблення НРК (З)

Використання різних **критеріальних** наборів з метою опису кваліфікаційних рівнів у РК ЄПВО і ЄРК для НПЖ.

РК ЄПВО:

- знання і розуміння,
- застосування знань і розуміння,
- формування суджень,
- комунікація,
- навчальні навички (здатності)

ЄРК для НПЖ:

- знання,
- уміння,
- компетентність

Неоднозначність європейського контексту щодо розроблення НРК (4)

Розбіжності в тлумаченні компетентності у РК ЄПВО і ЄРК для НПЖ.

РК ЄПВО: компетентність (включає знання і вміння); компетентності – динамічне поєднання знань, розуміння, умінь, цінностей, здатностей, інших особистих якостей

ЄРК для НПЖ: компетентність (поза межами знань і умінь) – “здатність використовувати знання, уміння та особисті, соціальні і/або методологічні здатності”; “компетентність описується в термінах відповідальності та автономності”

Методологічна особливість європейських кваліфікаційних метарамок

Європейські кваліфікаційні метарамки, з якими повинна бути сумісна НРК, **зважають** на ринок праці, проте **не зводять** кваліфікації до **професійних** кваліфікацій.

І РК ЄПВО, і ЄРК для НПЖ де-факто виходять з того, що людина живе не тільки на ринку праці і **не лише для ринку праці**. Тобто кваліфікації потрібні **не тільки для їх продажу** роботодавцю, а також для кваліфікованого (якісного) життя поза ринком праці (наприклад, для продовження навчання, саморозвитку).

У випадку ЄРК для НПЖ ця особливість неодноразово підкреслюється – **“для ринку праці і громадянського суспільства”, “професійний і особистий розвиток”**

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (1)

Досягнення критичного рівня **усвідомлення** надзвичайної важливості і складності створення НРК:

- ◆ суспільством
- ◆ органами державного управління
- ◆ фаховими організаціями
- ◆ окремими громадянами

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (2)

Здійснення відповідного **аналізу** і **роз'яснення** з метою ідентифікації та активізації **генерального замовника** НРК (в особі Кабінету Міністрів, Президента, Парламенту)

У цьому велика роль і відповідальність належить **НАПН України**

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (3)

Визначення загальнонаціонального уповноваженого суб'єкта – **ГОЛОВНОГО ВИКОНАВЦЯ** (організатора, координатора) розроблення НРК

Варіанти:

- ◆ створення актом Кабінету Міністрів **Міжвідомчої комісії** на чолі з віце-прем'єр-міністром;
- ◆ створення **Агенції з кваліфікацій** із спеціальним статусом

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (4)

Визначення і залучення компетентних суб'єктів – представників основних **зацікавлених сторін** (провайдерів і бенефіціарів кваліфікацій):

- ◆ академічних кіл (освітян)
- ◆ роботодавців
- ◆ громадян

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (5)

Визначення **ресурсів**, адекватних складності і значущості розв'язання проблеми:

- ◆ адміністративних
- ◆ фінансових
- ◆ людських
- ◆ часових (1-2 роки)

Варіант: для розроблення НРК приймається **державна цільова програма** і визначаються її відповідальні виконавці, координатор

Фінансова основа: державний бюджет, позика, міжнародна допомога

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (6)

Проведення консультацій і діалогу з
досягнення загальнонаціонального
консенсусу щодо:

- ◆ **концепції** НРК
- ◆ **підходів** до розроблення

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (б-а)

Варіанти **концепції** НРК:

- ◆ **НРК формального** освітнього простору (подібно до РК ЄПВО, а також для ПТО, ЗСО)
- ◆ **НРК формального, неформального та інформального** освітнього простору (подібно до ЄРК для НПЖ)
- ◆ **Обидві** зазначені НРК (подібно до двох європейських метарамок)

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (6-б)

Варіанти **підходів** до розроблення:

- ◆ за основу беруться європейські метарамки і **адаптуються** до національного контексту (приміром, додаються окремі рівні, критерії, скажімо, "самостійність" у випадку РК ЄПВО)
- ◆ розробляється(ються) принципово **нова(ві)** НРК на іншій критеріальній основі

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (7)

Погодження **концепції і підходів**
створення НРК з усіма зацікавленими
сторонами – соціальними партнерами

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (8)

**Розроблення проекту НРК,
обговорення і погодження з усіма
зацікавленими сторонами**

Концептуальні засади розроблення НРК в Україні (9)

Легітимізація НРК законодавчим актом (постановою Кабінету Міністрів, Указом Президента, Законом)

Практичні рекомендації, виходячи з міри організованості українського суспільства

- ◆ Зосередити увагу виключно на НРК як центральній ланці НСК
- ◆ Розпочати із розроблення НРК для ВО, потім для ПТО, ЗСО
- ◆ Покласти обов'язки з розроблення НРК для ВО, ПТО, ЗСО та її погодження із роботодавцями, іншими соціальними партнерами на Міністерство освіти і науки
- ◆ За основу взяти РК ЄПВО й здійснити її відповідну адаптацію
- ◆ Після цього перейти до створення НРК для НПЖ

Пропозиції НАПН України

За результатами тематичних зборів НАПН України, що відбулися 19 березня ц.р., готуються пропозиції, які будуть направлені:

- ◆ Кабінету Міністрів, МОН, Мінпраці
- ◆ Адміністрації Президента України
- ◆ Комітетам Верховної Ради з питань науки і освіти, соціальної політики та праці

Доповідь закінчено

Дякую за увагу!